



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &  
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

**Molina, Luis de**

**Lugduni, 1622**

Articvlvs III. Vtrum plures Angeli poßit simul esse in eodem loco. artic. 3.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)



pra, maiora sunt lateribus quadrati eidem aequalis, simul etiam sumptis, & diametri similiter: in exemplis namque Scoti latera longiora semper accrescunt in duplo, breuiora vero decrescunt in subduplo: quare longè maius est incrementum, quàm decrementum, & ob id circumferentia quadranguli altera parte longioris, semper est maior quàm antea esset circumferentia quadrati aequalis quoad spacium: quòd fit, vt plus distent partes in quadrangulo altera parte longiori, quàm in quadrato, eaque de causa difficilius Angelus applicet ei toti suam substantiam. Aduerte tamen, quòd si Angelus possit esse simul in sphaera, cuius diameter sit vnus leuca, poterit esse simul in quadrato, cuius diameter excedat vnam leucam, & in quadrangulo altera parte longiori cuius diameter sit adhuc maior: eò quòd Angelum applicare se minori spatio quoad latitudinem, adiuuat, vt se possit applicare maiori quoad longitudinem: non tamen quantum spacium deserit quoad latitudinem, poterit compensare quoad longitudinem: eò quòd partes magis distent, difficiliusque sit applicare se eis magis distantibus.

Ad secundum. Ad secundum neganda est maior. Ad probationem verò dicendum est, supponere falsum, dari videlicet spacium diuisibile, quod ob paritatem improporionatum sit substantia angeli, vt in eo existat. Cùm enim substantia angeli indiuisibilis sit, possitque, vt Scotus concedit, existere in vno solo puncto: nullum spacium diuisibile est illi improporionatum ob paritatem, vt in eo existat. Illud hoc loco admonerim, quòd angelus esse posset in solo puncto tamquam in loco, vt D. Thomas & sectatores illius concedunt, non leue esse argumentum probans, angelum non esse in loco per operationem in eo: neque enim intelligi facile potest operatio angeli, quae resideat in solo puncto spacij.

Quarta conclusio. Angelus non potest esse simul in multis locis, si vnusquisque sit maximus, in quo angelus esse potest. Hæc est notissima & receptissima: iam enim neutrum spacium esset maximum, in quo angelus esse potest.

Quinta conclusio. Angelus simul esse potest in multis locis integrantibus, partium instar, vnum totum locum, in quo sit adæquatè. Hæc etiam est notissima & receptissima. Si enim angelus sit simul in rota aliqua ciuitate: sanè erit etiam in vnaquaque domo illius ciuitatis: multa autem eiusmodi domus, multa loca sunt integrantia illum totum locum, in quo angelus est adæquatè. Quo loco aduerte, Deum optimum maximum esse in toto infinito spacio, quod à centro vniuersi circumquaque cogitatione concipitur, quòdque potest diuina potentia repleri sine termino corporibus, tamquam in toto spacio, in quo esse potest: in singulis autem illius partibus, ac in rebus in eis existentibus tamquam in parte illius integri loci, existere.

Tota difficultas est, vtrem angelus intra sphaeram spacij, in quo potest esse simul, possit esse in extremis partibus sphaere, quin existat in intermediis. v. g. si sphaera, in qua simul esse potest, sit vnus leuca, vtrem possit esse in duabus quartis partibus extremis, quin existat in duabus intermediis. Ad quod, præsertim iuxta sententiam de existentia Angeli in loco, quam articulo præcedente secuti sumus, dicendum est, viribus naturæ nulla ratione id esse posse. Primò, quia sicut indiuisibilis rationalis animus non potest informare partes extremas corporis, vt caput & pectus, quin informet collum intermedium: sic etiam Angelus non potest esse in partibus extremis suæ sphaeræ, quin simul sit in

Molina in D. Thom.

intermediis. Secundò, quia sicut lumen non potest deriuari à sole in partem extremam spacij, nisi per mediam, in qua lumen maneat: ita neque Angelus potest transferre suam substantiam à quarta parte spacij extrema in aliam extremam, nisi per medias, in quibus eadem substantia maneat. Tertio, & ferè in idem redit, quia nulla res existens nunc in sola prima quarta vnus leuca, potest inde transmittere immediatè actionem in extremam quartam partem, sed necessariò debet illam effundere per duas quartas intermedias agendo priùs, saltem natura, in illis, vt q. 8. art. 1. latè ostendimus: ergo neque poterit transferre suam substantiam immediatè in extremam, per actionem, sed necessariò debet illam collocare priùs in partibus interioribus.

Quidam ex sectatoribus D. Thomæ affirmant, Angelum posse esse simul in extremis partibus sphaeræ, quin sit in intermediis. Fundamentum eorum est, quia quemadmodum, si subtrahat omnem applicationem suæ virtutis ad locum, manebit indistincta negatiuè ab omni loco, poteritque immediatè applicare suam virtutem ad totam sphaeram in eam totam diffundendo operationem: ita poterit eam applicare ad solas partes extremas, agerèque in eas, quin sit, & agat in intermediis. Verum tamen, iuxta eorum principia, quæ art. præcedente falsa esse ostendimus, confici potest hoc argumentum aduersus eam sententiam. Si Angelus sit in solo primo quadrante sphaeræ, in eoque solo operetur, non poterit manendo in eo transmittere actionem in extremum quadrantem, rationèque illius collocare ibi simul suam substantiam, quin agat, collocetque eam in intermediis, eò quòd ratione actionis in primum quadrantem, collocationisque suæ substantiæ in eo, distaret ab extremo quadrante, nullumque agens immediatè immedatione suppositi possit agere in distans, quin priùs agat in medium: ergo saltem postquam Angelus collocauit suam substantiam in primo quadrante sphaeræ, non poterit collocare simul eandem substantiam in extremo quadrante, quin illam collocet in intermediis.

Quæres, an Angelus diuina potentia possit esse simul in multis locis: Pars, quæ affirmat, vera est. Quia tamen, quid de corporibus concesserit, maiori cum ratione de Angelis concedet: remque quod ad corpora attinet, disputauimus 4. Physicorum, disputandaque est in tractatu de Eucharistia, superlede hoc loco ab hac questione.

Contraria quorundam D. Thomæ sectatorum sententia.

Diuina virtute posse angelum simul esse in pluribus locis.

ARTICVLVS III.

Vtrum plures Angeli possint esse simul in eodem loco.

POSITA opinione, quam circa modum existendi substantiæ spiritualis in loco art. 1. stabiluimus, dubium esse non potest, quin multi angeli, imò omnes possint esse simul in eodem loco. Substantia namque angeli, existentiaque illius in loco, nõ magis impedit alium Angelum, quàm corpus cum impediatur: sed vnus Angelus potest esse simul cum corpore in eodem loco: ergo etiã cum alio Angelo, pari que ratione cum omnibus simul. Confirmari potest primò, quoniã, vt habetur Luc. 8. in vno homine erat legio demoniorum: non est autem vero simile tam multos demones fuisse simul in eodem homine, & tamen non fuisse in eodem loco. Secundò, quoniã vnus Angelus potest alii loco pellere, aut eum in loco detinere: id autem non intelligitur qua ratione fieri possit, quin eorum substantiæ sint simul in eadem parte spacij. Tertio,

Plures angeli simul esse possunt in eodem loco.



dato opposito, sequeretur, quod, me existente intra sphaeram, in qua est Angelus, qui me custodit, demon non posset accedere ad me tentandum, nisi prius depelleret angelum, qui me custodit, aut nisi prius ipse recedat: quod non videtur verum: simul namque & Angelus malus tentando, & bonus adiuvando, incitare & inclinare me possunt ad diversa.

*Diui Thomae  
sententia.*

D. Tomas in hoc art. docet, plures Angelos esse non posse simul in eodem loco. Caietanus in hoc eodem artic. Ferrariensis. contra gentes cap. 68. & alij D. Thomae sectatores laborant in eo exponendo, ac defendendo. Quicquid autem senserit, sanè, etiam iuxta principia D. Thomae, negandum non est, Angelos per potentiam naturalem posse esse simul in eodem loco. Neque enim vllum est absurdum immediatè in eodem spacio simul operari: at verò si simul immediatè in eodem loco operentur, proculdubio erunt ibi secundùm suas substantias: eò quòd nulla ratione esse possit immediata operatio alicuius in aliquo loco, quin is ibi sit secundùm suam substantiam: inde enim efficaciter demonstratur, Deum esse ubique, vt quæst. 8. art. 1. late ostensum est. Porro quòd nullum absurdum sit multos Angelos operari simul immediatè in eodem loco, probatur primò. Quoniam à pluribus causis, quarum qualibet sufficiens est, vt producat effectum vnius speciei, provenire potest effectus illius speciei, atamen erit distinctus numero ab eo, qui produceretur ab vnaquaque earum, vt 4. metaph. ostendimus. Secundò, quia cum Angeli sint agentia libera possuntque plus, & minus applicare vim suam ad operandum, absurdum non est, si vnus Angelus tam remissè eam applicet ad productionem alicuius effectus, vt adiutorium, & cooperationem immediatam alterius Angeli ad productionem eiusdem effectus admitat: tunc autem vterque Angelus erit simul in loco, vbi talis effectus producit: tum quia nihil potest agere immediatè in aliquem locum, quin in eo sit secundùm suam substantiam: tum etiam quia iuxta sententiam D. Thomae art. 1. Angelus est in loco per applicationem suae virtutis ad locum quocumque modo, neque est necesse, vt applicet eam tamquam totum agens, sed satis est si applicet eam tamquam pars totius agentis. Tertio, quia vnus Angelus producere poterit vnum effectum, alius verò alium in eodem loco, & vnusquisque tamquam tota & integra causa. Quarto, quia cum motus localis magis ag. magis incitari possit in infinitum, nullaque virtus finita intendere ita motum possit. certè poterit dari tanta velocitas motus in aliquo mobili, quantam vnus solus Angelus non possit efficere: ad illam ergo efficiendam concurrere non immeritò poterunt multi Angeli simul, & per consequens, ratione illius actionis transeuntis, esse poterunt per potentiam naturalem in eodem loco.

### QVÆSTIO LIIII.

#### De motu Angelorum.

#### ARTICVLVS I.

*Vtrum Angelus possit moueri localiter.*

*Dicendum de  
motu angelo-  
rum per  
sententiam.*

**D**VRANDVS quemadmodum in 1. d. 37. p. 2. dist. q. 1. in eam inclinavit sententiam, vt assereret, Angelum secundùm suam substantiam esse ubique, vt q. precedente art. 2. explicauimus: sic etiam in eadem parte dist. q. 2. in eam consequenter propendit sententiam, vt dicat, non moueri localiter. Eatenus

**A** verò impropiè moueri, quatenus per operationem, ac effectum apparet in distinctis locis. Eo modo quo Filius Dei per effectum incarnationis dicitur descendisse de caelo, & Spiritus sanctus per suum effectum dicitur venisse super Apostolos. Est hæc sententia periculosa in fide, non minus quam illa alia de existentia Angeli ubique, ex qua hæc pendet. Contrariumque videtur satis apertè colligi ex testimonijs Scripturæ, quibus illam aliam q. precedente art. 1. memb. 2. impugnauius, docentque apertè Damascenus, Chrysostomus, & Ambrosius, atque alij Patres in eis sententijs quas eo loco allegauimus.

**B** Tres sunt conclusiones D. Thomae in hoc art. Prima est. Angelus æquiuocè dicitur moueri localiter, nec est aliud motus Angeli, quam diuersi contactus diuersorum locorum successiuè. Cum enim Angelus, ex sententia D. Thomae non sit in loco, nisi per contactum virtutis, actionemque, per quam Angelus in loco operatur, vt q. precedente explicatum est: profectò Angelum moueri localiter, esse successiuè in alio & alio loco, non erit aliud, ex eiusdem sententia, quam sua actione contingere diuersa loca, ac proinde motus Angeli non erit aliud, quam diuersi contactus, quibus successiuè diuersa loca attingit.

**C** Hoc loco aduerte, de mente D. Thomae ad motum localem Angeli non satis esse quoscumque diuersos ac successiuos contactus, sed requiri eos, qui sint tales cõmparatione spacij, hoc est, qui in alia & alia parte spacij sunt immediatè ab Angelo cū quadam successione. Vnde quia Angelus mouens primum mobile, in eadè parte spacij existens imprimat immediatè impulsu ac motu diuersis eius mobilis partibus, quæ eò successiuè accedunt, & mediatè eo impulsu mouet simul mediatè totum orbem, non dicitur moueri localiter, sed, persistens semper in motu in eadem parte spacij, dicitur mouere inde totum orbem. Quòd si Angelus, vel successiuè moueat immediatè aliam atque aliam partem aëris in alia atque alia parte spacij, vel vnum & eundem lapidem deferendo illum successiuè per aliam atque aliam partem spacij, dicitur de mente Diui Thomae moueri localiter, quia contactu successiuo, per cõmparationem ad spaciū, contingit diuersa loca.

**E** Secunda conclusio est. Angelus moueri potest modo explicato motu continuo. Probatur, quia potest per suam operationem immediatam, contactumque virtutis esse simul in loco aliquo diuisibili, indeque extendere successiuè operationem immediatam in aliam atque aliam partem spacij, versus quam dicitur moueri, desinendo continuè ex parte opposita operari in alia ac alia parte spacij: hoc autem dato, Angelus successiuè ac continuè, & erit ex vna parte in alia, atque alia parte spacij, & ex alia delectet aliam atque aliam partem spacij: ergo mouebitur motu continuo per spaciū.

**F** Tertia conclusio est. Angelus potest simul desinere totum aliquem locum, desinendo operari in eo toto, & applicare se simul toti alteri loco, ac proinde moueri, seu mutari, non continuè, sed mutatione locali instantanea, vel pluribus instantaneis.

Sit nihilominus hæc alia prima nostra conclusio primæ conclusioni Diui Thomae contraria. Motus Angeli non est diuersus illi contactui diuersorum locorum successiuè, sed est continua acquisitio existentie Angeli in alia atque alia parte spacij, quæ est in substantia Angeli tamquam in subiecto, pertinetque ad prædicamentum vbi: non secus, ac motus localis corporis est continua acquisitio existentie in alia atque alia parte spacij, quæ pertinet ad idem prædicamentum. Quò fit, vt motus localis